

СКОКЪТО, ИЛИ ОСЕМТЕ СКОВАНИ ОРАНГУТАНА

Не съм срещал човек, който така да обича шегите, като краля. Той сякаш живееше само за да се шегува. Да разкажеш хубав анекдот, при това смешно, бе най-сигурният начин да спечелиш благоволенията му. Нищо чудно, че и седмината му министри бяха прочути с дарбите си на шегобийци. Но освен че бяха неповторими смешници, едри, дебели и мазни, те и външно приличаха на краля. Чудя се дали хората дебелеят от правене на шегки, или в самата дебелина има нещо, което предразполага към смешни номера, но няма спор, че мършавият смешник е *rara avis in terris*¹.

За финеса, или както той му казваше – „духа“, на остроумието, кралят не даваше пет пари. Той се прехласваше най-вече от размаха в шутувщината и заради това често се примиряваше с дължината ѝ. Изтънченостите го отегчаваха. Предпочиташе „Гаргантюа“ на Рабле пред Волтеровия „Задиг“ и грубите шегки далеч повече му бяха по вкуса от играта с думите.

По времето, за което разказвам, придворните шутове не бяха съвсем излезли от мода. Няколко велики европейски „сили“ още държаха своите „глумци“, пременени в пъстри дрехи и шапки със звънчета и дълъжни да изстрелват незабавно остроумия в отплата за трохите от кралската трапеза.

¹Рядка птица (лат.) - бел. прев.

Разбира се, нашият крал също държеше на служба своя „гламчо“. Всъщност той се нуждаеше от гламавщини дори само в противовес на тежката мъдрост на седмината му министри, да не говорим за неговата собствена. Този шут обаче не бе само смешник. В очите на краля бе тройно по-ценен, защото беше и джудже, а и сакат. По онова време джуджетата се срещаха в дворците не по-рядко от шутите и мнозина монарси не можеха да преживеят и ден (а дните в двора са доста по-дълги, отколкото другаде) без шут, който да ги размива, и джудже, на което да се присмиват. Но както вече отбелязах, в деветдесет и девет случая от сто шутите са дебели, закръглени и тромави, затова нашият крал силно се ласкаеше от факта, че Скокльо (така се казваше неговият шут) съчетава в себе си и трите безценни качества.

Прозвицето си Скокльо не бе получил при кръщенето, с него го бяха удостоили седмината министри, задето не можеше да ходи като другите хора. Всъщност Скокльо се придвижваше като жаба – съчетание от подскок и гърчене, което бе извор на безгранична забава и, разбира се, разтуха за господаря му, защото (независимо от дебелия търбух и гигантската по рождение глава) целият двор превъзнасяше прекрасната фигура на краля.

Но макар че заради кривите му крака придвижването струваше на Скокльо огромна болка и усилие, като възмездие за немощта на долните крайници природата бе дарила ръцете му със страховита сила и той проявяваше изключителна сръчност и ловкост в катеренето по дървета и възета. Тогава много повече приличаше на катерица или на маймунка, отколкото на жаба.

Не мога да кажа точно от коя страна бе дошъл Скокльо. Знаеше се само, че е някакъв варварски край, за който никой не бе чувал, безкрайно далеч от царството на нашия крал. Скокльо и една девойка, съвсем малко по-висока от него (макар съразмерно сложена и пре-

красна танцьорка) били отвлечени от домовете им в затънтените области и изпратени като дар за краля от един от непобедимите му военачалници.

Нищо чудно, че между двамата малки пленници се бе родила тясна близост. Всъщност те бяха станали неразделни приятели. Макар и да веселеше всички, Скокльо не се ползваше с благосклонността на хората и не можеше да бъде от особена услуга на Трипета. Тя обаче поради изяществото и изключителната си красота, макар и джудже, се радваше на всеобщо възхищение и бе любимка на всички. Затова и влиянието ѝ бе по-голямо и винаги когато ѝ се удадеше случай, тя се застъпваше за Скокльо.

Веднъж по някакъв важен държавен повод – не помня точно какъв – кралят реши да организира маскарад, а когато в двора се правеше маскарад или друго празненство, винаги прибягваха до талантите на Скокльо и Трипета. Шутът проявяваше такава изобретателност в поставянето на драматизации и измисляше толкова оригинални роли и костюми за маскарадите, че сякаш нищо не можеше да мине без неговата помощ.

Настъпи вечерта на *fete*². Под ръководството на Трипета украсиха разкошна зала и я напълниха с всякакви хитроумни изобретения, които да придадат *eclat*³ на маскарада. Целият двор тръпнеше в очакване. Всеки бе приготвил маска и костюм. Повечето бяха решили как ще се предрешат, още седмица или дори месец преди събитието и не оставаха никакви неясноти – освен при краля и седмината му министри. Не знам защо те се колебаеха, може би и това превръщаха в шега. Но по-вероятно не им бе ясно как да маскират дебелиите си туловища. Тъй или иначе, времето летеше и накрая им остава само една надежда – да повикат Трипета и Скокльо.

Дребосъците се подчиниха на кралската заповед и

²Празненство (фр.) - бел. прев.

³Блясък (фр.) - бел. прев.

завариха господаря си да пие вино със седмината съветници. Явно кралят бе в много лошо настроение. Той знаеше, че Скокльо не обича вино, то докарваше клетото сакато човече почти до полуда, а това не е приятно усещане. Но кралят обичаше да погажда номера и му хрумна да се позабавлява, като принуди Скокльо да пие и (както негово величество се изрази) „да се весели“.

– Ела насам, Скокльо – каза той, когато шутът и приятелката му влязоха в залата, – изпий тази чаша за здравето на отсъстващите си приятели (при тези думи Скокльо въздъхна) и напрегни въображението си, за да ни помогнеш. Трябват ни маски, момко, нещо ново, нещо необикновено. Омръзна ни все едно и също. Хайде, пий! Виното ще проясни ума ти.

Скокльо се помъчи както обикновено да се пошегува в отговор, но това бе невъзможно. По злощастна случайност точно тогава имаше рожден ден и при заповедта да пие за „отсъстващите си приятели“ очите му се наляха със сълзи. Тежки и горчиви, те покапаха по бокала, когато го пое покорно от ръката на тиранина.

– Ха, ха ха! – прогърмя смехът на краля, когато джуджето неохотно изпи виното до дъно. – Виж какво може да стори една чаша добро вино! Гледайте, очите му вече блестят!

Клетото дребосъче! Големите му очи по-скоро блещукаха, отколкото искряха, защото ефектът от виното върху възбудимия му ум бе мигновен и силен. С трепереща ръка Скокльо остави бокала на масата и огледа събралите се с почти безумен поглед. Придворните явно бяха много развеселени от успешната „шега“ на краля.

– А сега на работа – каза първият министър, много дебел човек.

– Да – рече кралят. – Хайде, помогни ни. Измисли ни маски, приятелче, всички трябва да се превърнем във важни персони... Ха-ха-ха! – явно кралят намираще думите си за много смешни и седмината съветници в хор се присъединиха към смеха му.

Скоколко също се засмя, макар и немошно и малко безучастно.

– Хайде – каза припряно кралят, – нищо ли не можеш да предложиш?

– Мъча се да измисля нещо ново – отвърна джуджето отнесено, съвсем зашеметено от виното.

– Мъчиш се! – изрева свирепо тиранинът. – Какво означава това? А, ясно. Цупиш се, искаш още вино. Ето, изпий това! – и той напълни още един бокал и го подаде на сакатия, който го гледаше втренчено, без да шавне, и едва дишаше.

– Пий, казах! – извика чудовището. – Или върви по дяволите...

Джуджето се колебаеше. Кралят стана морав от гняв. Придворните се подмихваха. Бледа като мъртвец, Трипета пристъпи към престола на монарха, падна на колене пред него и започна да го умолява да пощади приятеля ѝ. Известно време тиранинът я гледаше, явно учуден от дързостта ѝ. Май не знаеше какво да каже или да стори, как най-подобаващо да изрази възмущението си. Накрая, без да отрони и звук, я блъсна грубо и лисна в лицето ѝ съдържанието на препълнения бокал. Клетата девойка се вдигна криво-ляво и без да се осмели дори да въздъхне, се върна в края на масата. Около половин минута цареше гробно мълчание, можеше да се чуе падането на листо или на перце. То бе нарушено от остро продължително стържене, което сякаш идваше едновременно от всички страни на стаята.

– Защо... защо издаваш този звук? – разярен се обърна кралят към джуджето.

То, изглежда, се бе посъвзело от опиянението и като гледаше тиранина втренчено, възкликна кротко:

– Аз ли? Защо да съм аз?

– Май че звукът дойде отвън – обади се един от царедворците. – Сигурно е бил папагалът на прозореца, точил си е клона в решетките.

– Точно така – отвърна кралят, очевидно поуспоко-

ен от това предположение. – Ей Богу, а бях готов да се закълна, че всъщност този безделник си точи зъбите.

Джуджето се засмя (прочут любител на шегите, кралят винаги се радваше на смеха), като оголи два реда едри здрави и страховити зъби. Нещо повече, Скокльо заяви, че е готов да изпие всичкото вино, което му поднесат. Кралят се умилостиви и след като изпи до дъно още един бокал, без то да му въздейства по някакъв начин, Скокльо веднага започна вдъхновено да разказва какво е измислил за маскарада.

– Не знам как ми хрумна – отбеляза той съвсем хладнокръвно, сякаш изобщо не бе близвал вино, – но точно след като ваше величество удари момичето и плисна виното в лицето ѝ, точно след това, докато папагалът издаваше странните звуци пред прозореца, ми дойде на ум едно чудесно забавление. Една игра от моя край, която често разигравахме на нашите карнавали, но тук не я знае никой. За жалост обаче за нея се искат осем души и...

– Ами че ето ни! – провикна се през смях кралят, доволен от проникателността, с която забеляза съпадението. – Точно осмина сме, аз и седмината ми министри. Хайде! Каква е играта?

– Наричаме я – отвърна сакатият – „осемте оковани орангутана“ и ако се представи майсторски, наистина предизвиква голямо забавление.

– Ние ще я представим – изпъчи се кралят със свъсени вежди.

– Красотата на шегата – продължи Скокльо – се крие в страха, който поражда сред жените.

– Прекрасно! – провикнаха се в хор кралят и министрите.

– Ще ви маскирам като орангутани – продължи джуджето. – Аз ще имам грижата за всичко. Приликата ще е така поразителна, че гостите ще ви помислят за истински животни и, разбира се, ще бъдат напълно ужасени и потресени.

– О, прекрасно! – възкликна кралят. – Жабок такъв, ще те направя човек!

– Веригите всяват допълнително объркване с дрънченето. Все едно сте избягали вкупом от пазачите си. Ваше величество не може да си представи какъв смут ще предизвикат на маскарада осем оковани орангутана, които повечето гости ще помислят за истински, ако нахлуят с дивашки крясъци сред тълпата от изискани и разкошно облечени мъже и жени. Контрастът е несравним!

– Речено-сторено – каза кралят и (тъй като времето летеше) всички се заеха да приведат в действие плана на Скокльо.

Начинът, по който той маскира осмината мъже като орангутани, бе прост, но достатъчно резултатен. По времето, за което разказвам, въпросните животни рядко се срещаха в цивилизования свят, а и джуджето постигна такава убедителност в наподобяването, че всички намериха приликата за пълна.

Най-напред кралят и министрите му бяха облечени в прилепнали трика. После ги намазаха. Тогава някой предложи да се овъргаят в пера, но джуджето начаса отхвърли идеята, като бързо и нагледно убеди осмината веселящи, че козината на звяр като орангутана много по-убедително се имитира от кълчища. И така, върху катрана залепиха кълчища. Накрая донесоха дълга верига. Първо я увиха около кръста на краля и я заключиха, после повториха същото и с останалите седмина. Когато ги оковаха до един и те се раздалечиха, доколкото можеха, един от друг, се образува кръг. А за да придаде естественост, Скокльо прокара веригата на кръст през центъра, както в днешно време правят ловците на шимпанзета или други човекоподобни маймуни в Борнео.

Голямата зала, в която щеше да се проведе маскарадът, бе овална, с висок таван и слънцето влизаше в нея само през един отвор в покрива. Нощем (когато трябваше да се проведе празненството) светеше огро-